

KÚRIA

Bfv.I.1531/2014/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 9. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt indult büntetőügyben a terhelt által a Gödöllői Járásbíróság 15.B.903/2011/64. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.533/2013/15. számú ítélete ellen benyújtott felülvizsgálati indítványát elbírálva a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.533/2013/15. számú ítéletét megváltoztatja,

a terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetést 100 (száz) napi tételre enyhíti, az egy napi tétel összegét 10 000 (tízezer) forintban állapítja meg.

Amennyiben a terhelt a kiszabott összesen 1.000.000 (egymillió) forint pénzbüntetést nem fizeti meg, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Gödöllői Járásbíróság a 2013. március 13. napján meghozott 15.B.903/2011/64. számú ítéletével **a** terheltet bűnösnek mondta ki sikkasztás büntetében [1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont], 2 rendbeli sikkasztás büntetében [1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont] és sikkasztás büntetében [1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b) pont], ezért halmazati büntetésül négy év börtönbüntetésre, négy év közügyektől eltiltásra, végleges hatályú ügyvédi foglalkozástól eltiltásra és egymillió forint pénzmellékbüntetésre ítélte azzal, hogy a pénzmellékbüntetést meg nem fizetése esetén tízezer forintként kell egy-egy nap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre átváltoztatni. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a polgári jogi igényről, valamint az eljárási illeték és a bünygyi költség viseléséről, emellett a terheltet az ellene négy rendbeli ügyvédi visszaélés büntettének [1978. évi IV. törvény 247. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] vádja alól felmentette.

A terhelt és védője által bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 2014. május 21-én jogerős 14.Bf.533/2013/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelt cselekményeit 2 rendbeli sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1), (2) bekezdés bc), (3) bekezdés b) pont] sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1), (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont] és sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1), (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont] minősítette; a kiszabott szabadságvesztést három évre enyhítette; megállapította, hogy a terhelt a börtönbüntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra; a pénzmellékbüntetést pénzbüntetésként tekintette kiszabottnak, és annak mértékét ötszáz napi tételben, egy napi tétel összegét kettőezer forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott egymillió forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen **a** terhelt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjaira alapított felülvizsgálati indítványt.

Abban - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára utalva - arra hivatkozott, hogy a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt vele szemben törvénysértően súlyos büntetést szabtak ki, mivel

- nem törekedett rendszeres haszonszerzésre, nem kívánta magát huzamosabb ideig bűnözésből fenntartani, így alaptanul állapították meg terhére az üzletszerű elkövetést;
- a büntetés kiszabása során büntetlen előéletét enyhítőként kellett volna értékelni, ugyanis - szemben a bíróságok

álláspontjával - ez nem feltétele az ügyvédi kamarai tagságnak;

- ugyanakkor törvénysértő módon értékelték súlyosító körülményként a terhére azt, hogy a cselekményt ügyvédként követte el, mivel emiatt tiltották el véglegesen az ügyvédi foglalkozástól;
- az ítélet kiszabásakor már csak havi 49.000 Ft jövedelme volt, vagyonnal sem rendelkezett, így a pénzbüntetés törvényi feltételei hiányoztak, kiszabására törvénysértően került sor.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára alapított indítványát azzal indokolta, hogy az eljáró bíróságok megsértve indokolási kötelezettségüket

- nem indokolták meg: mire alapozták azt, hogy **T1** tanúval ismerték egymást és
- nem indokolták meg azt sem, miért nem idézték meg tanúként **T1** édesanyját.

A terhelt szerint további, a Be. 416. § (1) bekezdés d) pontjában írt, a súlyosítási tilalom megsértésében megnyilvánuló eljárási szabálysértést is elkövetett a másodfokú bíróság, mivel első fokon a szabadságvesztés és a pénzmellékbüntetés napi tételeinek száma összesen 1560 nap volt, míg másodfokon ezeket együttesen 1595 napban állapította meg, és így a másodfokon kiszabott pénzbüntetés lényegesen súlyosabb, mint az első fokon kiszabott pénzmellékbüntetés.

Ezért elsősorban arra tett indítványt, hogy a Kúria változtassa meg a megtámadott határozatokat, mellőzze a terhére megállapított bűncselekmények üzletszerűen elkövetettkénti minősítését, enyhítse a kiszabott szabadságvesztést, annak végrehajtását próbaidőre függessze fel és mellőzze a pénzbüntetést, másodsorban arra, hogy az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt helyezze hatályon kívül az első fokú ítéletet és kötelezze a Gödöllői Járásbíróságot új eljárásra.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában sem szabott ki súlyosabb büntetést, mint az elsőfokú bíróság, mivel a pénzmellékbüntetés és a pénzbüntetés összege azonos, így a súlyosítási tilalom nem sérült meg; a meg nem fizetést követő eljárás már nem része a büntetés kiszabásának.

Nem találta alaposnak a pénzbüntetés feltételeinek hiányára hivatkozást sem, mivel a felülvizsgálati eljárásban irányadó

tényállás szerint a terhelt rendszeres jövedelemmel és vagyonnal is rendelkezett a büntetés kiszabásakor, eltartásra szoruló hozzátartozója nem volt, betegségéről nem számolt be.

Megítélése szerint az indítványozó - az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozva - a **T1** tanú vallomása és az ahhoz kapcsolódó más bizonyítékok kapcsán ténylegesen azok értékelését, ezen keresztül a jogerős ítéleti tényállást vitatta, így az indítvány ezen része a tényálláshoz kötöttség szabálya miatt törvényben kizárt.

Az indítványozónak a büntetés kiszabására vonatkozóan előterjesztett kifogásaira vonatkozóan pedig arra utalt, hogy felülvizsgálati ok hiányában nem vizsgálható felül a büntetés, így a súlyosító és enyhítő körülmények téves értékelésével kapcsolatos érvek sem.

Ugyanakkor álláspontja szerint helytállóan hivatkozott az indítványozó az üzletszerű elkövetés téves megállapítására, mivel az irányadó tényállásban nincs adat arra, hogy a terhelt a 2006. és 2008. évben elkövetett egy-egy, illetve a 2007-ben elkövetett két vagyon elleni cselekménnyel rendszeres haszonszerzésre törekedett volna. Miután azonban a terhelttel szemben alkalmazott szankciók nem eltúlzottan súlyosak, a téves minősítés nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását.

Mindezekre tekintette azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a megtámadott határozatokat hatályukban tartsa fenn (BF.1772/2014/I.).

A Legfőbb Ügyészség indítványára tett észrevételeiben a terhelt fenntartotta az indítványában előadottakat.

A Kúria a Be. 423. § (4) bekezdésében írtakra figyelemmel a határozatokat elsősorban a felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértésre tekintettel vizsgálta felül.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha az eljáró bíróság ügydöntő határozatát a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) és c), illetve a II-IV. pontjában megjelölt eljárási szabálysértéssel hozta meg. Így felülvizsgálati és a hivatkozott 373. § (1) bekezdésének III. a) pontjára figyelemmel egyben feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Be. 423. § (1) bekezdése értelmében azonban a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül; azaz irányadó a jogerős határozatban megállapított tényállás, és az a

felülvizsgálati indítványban nem is támadható; a bizonyítékok eltérő értékelésére, a jogerős határozatban megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapítására, további bizonyításra, illetve ez okból a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére sem kerülhet sor.

A felülvizsgálati indítványban az indokolási kötelezettséggel kapcsolatban felhozott érvek - a törvényi tilalom ellenére - tartalmuk szerint ténylegesen **T1** tanú vallomásának és az ahhoz kapcsolódó más bizonyítékoknak a helytállóságát, azok mikénti értékelését és ezen keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadták.

Következésképpen a felülvizsgálati indítványnak ezen része törvényben kizárt.

Emellett az elsőfokú bíróság - ellentétben a felülvizsgálati indítványban előadottakkal - részletesen meg is indokolta, hogy **T1** tanút miért nem találta szavahihetőnek, és a tényeket milyen egyéb bizonyítékokra alapítva állapította meg, ezzel maradéktalanul eleget téve indokolási kötelezettségének.

A Kúria a megtámadott határozatot a Be. 423. § (5) bekezdésére figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt és a terhelt által nem hivatkozott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - esetleges egyéb eljárási szabálysértésekre tekintettel is felülvizsgálta. Ilyen, a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértést azonban nem észlelt.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntető anyagi jog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A felülvizsgálati indítvány erre alapított részéből az a kifogás, amely szerint a sikkasztási cselekmények üzletszerűkénti minősítésére törvénysértően került sor - ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is helytállóan utalt - valóban megalapozott.

A Btk. - a másodfokon eljáró törvényszék által is felhívott - 459. § (1) bekezdésének 28. pontja szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt az, aki ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

Az irányadó tényállásban azonban nincs adat arra, hogy a terhelt a 2006-2008. során elkövetett összesen négy vagyon elleni cselekménnyel rendszeres haszonszerzésre törekedett volna; a következetes bírói gyakorlat szerint pedig az egymáshoz képest időben távoli, alkalmyszerű elkövetés nem alapozza meg az üzletszerűséget (BH 2010.238.).

Miután a terhelt egymáshoz képest távoli időpontokban, alkalomszerűen elkövetett cselekményeinek rendbeliségéből önmagában az üzletszerűség alappal nem állapítható meg, törvénysértő cselekményeinek ekkénti minősítése.

Az üzletszerűség figyelmen kívül hagyásával a terhelt által elkövetett sikkasztási cselekmények közül 2 rendbeli a Btk. 372. § (2) bekezdés a) pontja, 1 rendbeli a (3) bekezdés a) pontja, míg a legsúlyosabb a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülne. Ez utóbbi cselekményt a törvény egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni, ezért a terhelttel szemben irányadó halmazati büntetés mértéke a Btk. 81. § (3) bekezdésében írt szabályra tekintettel egy évtől hét és fél évig terjedő szabadságvesztés, míg a büntetés kiszabásánál irányadó középérték a 80. § (2) és (3) bekezdésére tekintettel négy év három hónap lenne.

Miután azonban a terhelttel szemben kiszabott három évi szabadságvesztés meg sem közelíti az üzletszerűség mellőzése mellett irányadó halmazati büntetés felső határát, sőt, annak középértékét sem éri el, a téves minősítés nem eredményezett törvénysértő büntetést.

Így az indítvány ezen része sem foghatott helyt.

Nem megalapozott az indítványnak a büntetés kiszabása során irányadó körülmények értékelését kifogásoló része sem.

Ahogy arra az előzőekben már utalt a Kúria: a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a cselekmény törvénysértő minősítése, illetve a büntető anyagi jog valamely szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmazott a bíróság.

Azaz erre az okra alapítottnak akkor kerülhet sor felülvizsgálatra, ha egyrészt a törvénysértő minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés megállapítható, másrészt ez a jogszabálysértés törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte.

Miután a törvény önmagában a büntetés mértékére nézve nem teszi lehetővé a felülvizsgálatot, a büntetés törvényessége esetén nem vizsgálható az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során a Btk. 80. § (1) bekezdésének előírásait miként vették figyelembe, mely körülményeket értékelték súlyosító vagy enyhítő körülménynek.

Mindemellett - ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is helytállóan utalt - téves a terhelt azon hivatkozása, hogy az ügyvédi kamarai tagságnak nem feltétele a büntetlen előélet.

Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 13. §-ának (4) bekezdés b) pontja szerint pedig nem vehető fel a kamarába, aki büntetett előéletű.

Ahogy arra Kúria a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló Bkv 56. számú kollégiumi véleményének II/1. pontjában rámutatott: a büntetlen előélet enyhítő körülmény, azonban ez nem értékelhető annak a javára, aki a bűncselekményt olyan beosztás felhasználásával követte el, ahol a büntetlen előélet alkalmazási feltétel.

Miután pedig a büntetlen előélet az ügyvédi tevékenység feltétele, ezért a terhelt javára nem volt enyhítő körülményként értékelhető a büntetlen előélet.

Emellett a cselekmények ügyvédként történt elkövetésének súlyosító körülménykénti figyelembe vétele és a foglalkozástól eltiltás alkalmazása nem ugyanazon ténynek a kétszeres értékelése. A terheltet ugyanis nem ügyvédi visszaélés bűncselekménye miatt ítélték el a bíróságok, és súlyosítóként azt értékelték, hogy ügyvédként az ügyvédi tevékenységgel járó bizalmi helyzettel súlyosan visszaélt; a foglalkozástól eltiltás pedig éppen annak a ténynek a következménye, hogy a sikkasztási cselekményeket ügyvédi foglalkozásának felhasználásával követte el.

Alaptalan az indítványozó azon hivatkozása is, mely szerint vele szemben hiányoztak a pénzbüntetés kiszabásának feltételei.

Az elsőfokú bíróság által alkalmazott 1978. évi IV. törvény - a bűncselekmények elkövetésének idején hatályos - 64. § (1) bekezdés a) pontja szerint azt, akit határozott tartamú szabadságvesztésre ítélték, és megfelelő keresete (jövedelme) vagy vagyona volt, pénzmellékbüntetésre kellett ítélni, ha a bűncselekményt haszonszerzés céljából követte el.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt rendszeres jövedelemmel és vagyonnal rendelkezett a büntetés kiszabásakor, eltartásra szoruló hozzátartozója nem volt, betegségéről nem számolt be. Így a mellékbüntetés kiszabása vele szemben nem volt mellőzhető.

A másodfokú bíróság által figyelembe vett Btk. 50. § (2) bekezdése szerint azt, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre is kell ítélni.

Azaz az előzőekben kifejtettekre tekintettel a Btk. szerint is törvényes volt a pénzbüntetés alkalmazása.

Azonban megalapozott az indítvány a súlyosítási tilalom megsértésére vonatkozó részében.

A Be. 416. § (1) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság határozatának meghozatalára a súlyosítási tilalom megsértésével került sor.

A Be. 354. § (1) bekezdése szerint a vádlott büntetését csak akkor lehet másodfokon súlyosítani, ha a terhére fellebbezést jelentettek be.

A terhelt terhére az első fokú ítélet ellen az ügyész nem jelentett be fellebbezést, így súlyosításnak nem volt helye.

Az elsőfokú bíróság által kiszabott pénzmellékbüntetés mértékét, azaz az 1.000.000 forintot a másodfokú bíróság által alkalmazott pénzbüntetés összege nem haladta meg; az is 1.000.000 forint volt.

Az 1978. évi IV. törvény 64. § (2) bekezdése szerint a pénzmellékbüntetés legalacsonyabb összege tízezer forint, legmagasabb összege tízmillió forint volt. A 65. § (1) bekezdése szerint pedig a pénzmellékbüntetést meg nem fizetés esetén végrehajtandó szabadságvesztésre kellett átváltoztatni, és a (2) bekezdés szerint ilyenkor ezer forinttól tizenötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi szabadságvesztést kell számítani.

Eszerint az elsőfokú bíróság által kiszabott 1.000.000 forint pénzmellékbüntetést - meg nem fizetés esetén - száz napi szabadságvesztésre kellett volna átváltoztatni.

A Btk. 50. § (3) bekezdése szerint a pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel, és egynapi tétel összegét legalább ezer, legfeljebb ötszázezer forintban kell meghatározni. Az 51. § (1) bekezdése szerint akkor, ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Tévedett a másodfokú bíróság, amikor e szabályok alkalmazásával ugyan, de a pénzmellékbüntetés helyébe lépő pénzbüntetés mértékét ötszáz napi tételben állapította meg, miután azt - annak meg nem fizetés esetén - ötszáz napi szabadságvesztésre kellene átváltoztatni.

Így a másodfokú ítélet ezen rendelkezése folytán a pénzbüntetés megfizetésének esetleges elmulasztásakor a terhelt hátrányosabb helyzetbe kerülne, mint az elsőfokú bíróság által kiszabott pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetén.

Azaz e rendelkezésével a másodfokú bíróság - szemben a Legfőbb Ügyészség által elfoglalt állásponttal - megsértette a súlyosítási tilalmat; az átváltoztatásra vonatkozó rendelkezés ugyanis a Btk. fent idézett szabályán alapul, a napi tételek számához igazodik, ekként a büntetéskiszabás része.

A Kúria ezért a másodfokú határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatva a pénzbüntetés napi tételeinek számát akként enyhítette, hogy a pénzbüntetés meg nem fizetése és szabadságvesztésre történő átváltoztatása esetén a terhelt ne kerüljön hátrányosabb helyzetbe, mint ahogy az elsőfokú bíróság által kiszabott pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetén került volna. Ugyanakkor az egy napi tétel összegét felemelte, ami azonban összességében a terhelt számára nem eredményezett a jogerős határozatban megállapítottnál súlyosabb anyagi jellegű szankciót.

Ennek megfelelően a kiszabott pénzbüntetés összege megegyezik a pénzmellékbüntetés összegével, azaz 1.000.000 forint, és a Kúria akként rendelkezett a Btk. 51. § (1) bekezdésére figyelemmel, hogy azt vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Így a pénzbüntetés helyébe - amennyiben a teljes összeg befizetését mulasztja el a terhelt - száz napi szabadságvesztés lép.

A Kúria a hivatkozott törvényhely (2) bekezdés alapján rendelkezett a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról.

Egyebekben a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva - a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

Az ítélet elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. §-ának (4) bekezdés b) pontja kizárja. A felülvizsgálati indítvány ismételt benyújtásával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel.

Budapest, 2015. március 9.

A

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, dr. Vaskuti András s.k.
előadó bíró, dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő